

Kúria ítélete

Az ügy száma: Bhar.III.1.321/2018/6.
A határozat szintje: harmadfok
A tanács tagjai: Dr. Márki Zoltán, a tanács elnöke
 . Somogyi Gábor, előadó bíró
 . Székely Ákos, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: nyilvános ülés
Az ülés napja: 2018. november 27.
Az ügy tárgya: csalás büntette és más bűncselekmények
Terhelt:
Első fok: Veszprémi Törvényszék, 12.B.869/2015/143., ítélet, tárgyalás,
2017. november 6.
Másodfok: Győri Ítéltábla, Bf.II.18/2018/12., ítélet, nyilvános ülés,
2018. június 27.

Rendelkező rész

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt a vádlott ellen folyamatban lévő büntetőügyben az ügyészség által a vádlott terhére, illetve a védő által bejelentett másodfellebbezést elbírálva a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.II.18/2018/12. számú ítéletét megváltoztatja.

A vádlottat bűnösnek mondja ki további 2 rendbeli csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont és (3) bekezdés b) pont; tényállás 2. és 8. pontja].

A vádlott cselekményeinek folytatólagosan elkövetettként való minősítését mellőzi.

A vádlottal szemben 3.705.392 (hárommillió-hétszázötezer-háromszázkilencvenkettő) forint összegre rendel el vagyonekhozást.

Egyebekben a Győri Ítéltábla ítéletét helybenhagyja.

A vádlott fellebbezését elutasítja.

Köteles a vádlott 38.745 (harmincnyolcezer-hétszáznegyvenöt) forint - a harmadfokú eljárásban felmerült - bűnügyi költséget az államnak megfizetni.

Indokolás

I.

- [1] Az ügyben a Veszprémi Városi Ügyészség B.941/2010/13-I. számon nyújtott be vádiratot, amelyben a vádlottal szemben 80 rendbeli csalás büntette [1978. évi IV. törvény - a továbbiakban: korábbi Btk. - 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés II. fordulat c) pont, és 25 esetben (5) bekezdés b) pont, 55 esetben (4) bekezdés b) pont], valamint 20 rendbeli csalás vétsége [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés II. fordulat c) pont] miatt emelt vádat.
- [2] A megismételt eljárásban a Veszprémi Törvényszék a 2017. november 6-án meghozott 12.B.869/2015/143. számú ítéletével a vádlottat bűnösnek mondta ki piramisjáték szervezésének büntetében (2012. évi C. törvény - a továbbiakban: Btk. - 412. §), valamint 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntetében [Btk. 372. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, és egy esetben (4) bekezdés b) pont, egy esetben (5) bekezdés b) pont]. Ezért halmazati büntetésül 2 év 6 hónapi börtönbüntetésre és 3 évi közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a vádlott legkorábban a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra. Emellett a vádlottal szemben 12.176.634 forint összegre vagyonek Kobzást rendelt el. A magánfelek polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasította, rendelkezett a lefoglalt bűnjelekről és kötelezte a vádlottat a felmerült bűnügyi költség megfizetésére.
- [3] A kétirányú fellebbezések alapján eljáró Győri Ítéltábla a 2018. június 27-én kihirdetett Bf.II.18/2018/12. számú ítéletével a vádlott cselekményeit 3 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás büntetékének [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (4) bekezdés b) pont], 58 rendbeli - ebből 56 esetben folytatólagosan elkövetett - csalás büntetékének [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (3) bekezdés b) pont], és 31 rendbeli - ebből 20 esetben folytatólagosan elkövetett, melyből egy rendbeli kísérlet - csalás vétségének [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont] minősítette.
- [4] Ugyanakkor a vádlottat az ellene 4 rendbeli csalás büntette [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (3) bekezdés b) pont], és egy rendbeli csalás vétsége [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont] miatt emelt vád alól felmentette.
- [5] A vádlottal szemben 3.378.982 forint összegre rendelt el vagyonek Kobzást. A magánfelek polgári jogi igényét részben érdemben elbírált, és a vádlottat kötelezte a le nem rótt illeték megfizetésére; ugyanakkor a bűnügyi költség megfizetésére csak részben kötelezte.

II.

- [6] A másodfokú ítélet ellen az ügyészség a vádlott terhére - bűnösségének további 2 rendbeli csalás büntetében való megállapítása, és büntetésének súlyosítása végett - jelentett be fellebbezést.
- [7] Ugyancsak fellebbezést jelentett be az ítélet ellen - valamennyi bűncselekmény tekintetében felmentésért - a vádlott, valamint - elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért - a vádlott védője is.
- [8] A másodfokú ítélet ellen fellebbezést jelentett be a magánfél is; e fellebbezést a Kúria a 2018. november 23-án kelt Bhar.III.1.321/2018/5. számú végzésével - mint nem jogosulttól származót - elutasította.
- [9] A Legfőbb Ügyészség a BF.1134/2018/1. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta.
- [10] Indokai szerint az ügyészségnek még az 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: korábbi Be.) hatálya alatt bejelentett másodfellebbezése továbbra is joghatályos, mert megfelel a 2018. július 1. napján hatályba lépett 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) azon rendelkezésének, miszerint a másodfellebbezésnek az ellentétes döntést kell sérelmeznie [Be. 615. § (3) bekezdés a) pont].
- [11] A vádlotti és a védői fellebbezést azonban a Legfőbb Ügyészség már nem tartotta joghatályosnak tekintettel arra, hogy nem az ellentétes döntést, vagy a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezését vagy részét sérelmezték, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett, hanem a vádlott teljes felmentését célozták azon cselekmények tekintetében is, melyek kapcsán a másodfokú bíróság - az elsőfokú bírósággal

egyezően - a terhelt bűnösségét állapította meg. Ezért azok nem felelnek meg a Be. 615. § (3) bekezdésében írt követelményeknek, az említett törvényhely (5) bekezdésében foglaltakkal pedig kifejezetten ellentétben állnak.

- [12] A védő fellebbezését még a korábbi Be. hatálya alatt, joghatályosan jelentette be, az a Be. hatályba lépése folytán vált időközben - a tartalma alapján - törvényben kizárttá. Ezért a Legfőbb Ügyészség a Be. 870. § (3) bekezdése alapján a védő fellebbezése elbírálásának mellőzésére, és erről az előterjesztő értesítésére tett indítványt. A vádlott azonban már a Be. hatályba lépése után terjesztette elő fellebbezését, ezért - annak törvényi kizártságára tekintettel - a vádlotti fellebbezés elutasítására tett indítványt.
- [13] Érdemben - az ügyészi álláspont szerint - az eljáró bíróságok az eljárási szabályok betartásával megalapozott tényállást állapítottak meg, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által alkalmazott téves minősítést is helyesbítette. E minősítés törvényes, a másodfokú bíróság csupán ítéletének indokolásában, a különböző minősítések alá tartozó tényállási pontok felsorolása során ejtett néhány hibát.
- [14] A 2. és a 8. tényállási pont tekintetében viszont tévedett a másodfokú bíróság, amikor felmentő rendelkezést hozott, arra tekintettel, hogy az e cselekményekkel érintett sértettek összességében több pénzt kaptak vissza a vádlottól, mint amennyit befizettek, és ezért - álláspontja szerint - nem keletkezett kár. Az ügyészi másodfellebbezés helyesen mutatott rá arra, hogy e cselekmények - az elkövetési magatartást, ezen belül a megtévesztés illetően - semmiben nem különböztek a vádlott terhére rótt többi cselekménytől, így a csalás törvényi tényállási elemeinek egyebekben maradéktalan fennállása esetén, kár keletkezésének hiányában, a csalás kísérlete lenne a vádlott terhére róható. Összességében azonban az a következtetés vonható le, hogy a vádlottat minden esetben már a szerződés megkötésekor a csalárd szándék vezette; a sértettek által eszközölt „befektetések” részbeni vagy egészben való visszatérítése csupán a kár azon részében való megtérülésének tekinthető, ami a bűncselekmény megállapíthatóságát nem befolyásolja.
- [15] Az ügyészi másodfellebbezés utalt arra is, hogy a 63. tényállási pontban írt cselekmény kapcsán a kár - csakúgy, mint a fellebbezéssel támadott két tényállási pont kapcsán - teljes egészében, számos más tényállási pont tekintetében pedig részben megtérült. Ezért - a másodfokú bíróság saját álláspontjához képest - a 63. tényállási pont tekintetében ugyanúgy felmentő rendelkezést kellett volna hoznia, a részbeni kármegtérüléssel érintett cselekmények kapcsán pedig csupán a befizetett és a visszatérített összeg különbözetét kellett volna a minősítés alapjául vennie; ami azonban nyilvánvalóan helytelen jogi álláspont lett volna.
- [16] A vádlott védője fellebbezését elsődlegesen a vádlott felmentése, másodlagosan büntetésének enyhítése végett jelentette be.
- [17] Indokai szerint a vádlott bűnössége nem állapítható meg azon cselekmények tekintetében sem, melyek kapcsán a másodfokú bíróság marasztaló döntést hozott tekintettel arra, hogy a sértetteket a szerződések megkötését megelőzően tájékoztatta az abból fakadó jogaikról és kötelességeikről, a vádlott pedig a tényleges szolgáltatás alapjául szolgáló befektetéseket eszközölt, és a szolgáltatást is megkezdte. Önmagában az a körülmény, hogy a vállalt szerződési feltételeknek nem valamennyi befektető tekintetében tett eleget, legfeljebb polgári jogvita tárgya lehet.
- [18] A védő másodlagosan - a vádlott bűnösségének megállapításának esetére - kifejtette, hogy a vádlott javára nagyobb súllyal kell értékelni a jelentős időmúlást és a vádlott megromlott egészségi állapotát, valamint figyelemmel kell lenni az okozott kár mértékére is. Ezért a vádlottal szemben indokolatlan végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása, a büntetési célok enyhébb büntetés alkalmazásával is elérhetők.
- [19] Ennek megfelelően elsődlegesen a vádlott - valamennyi terhére rótt bűncselekmény vádja alóli - felmentésére, másodlagosan büntetésének enyhítésére tett indítványt.
- [20] A vádlott fellebbezésében azt fejtette ki, hogy „kizárólag a vádból történő teljes felmentését tudja elfogadni”, és - az eljárás során előadott védekezését összefoglalva - megismételte, hogy nem

tévesztett meg senkit; a szerződő felek valamennyi feltételt részletesen megismertek, és igény szerint további tájékoztatást is nyújtott részükre.

III.

- [21] A Kúria a másodfellebbezéseket a Be. 599. § (1) bekezdése alapján, a Be. 617. §-ára tekintettel nyilvános ülésen bírálta el.
- [22] A nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője az ügyészi fellebbezést változatlan tartalommal tartotta fenn, indítványát azonban - a védői fellebbezés joghatályossága kapcsán - ki is egészítette.
- [23] Az ügyészség fellebbezése kapcsán előadta, hogy azt az ügyész ugyan a korábbi Be. hatálya alatt nyújtotta be, de a hatályos Be. rendelkezéseinek is megfelel, így az joghatályos. A büntetés súlyosítására vonatkozó indítvány ugyancsak hatályos, hiszen a felmentésekkel összefüggésben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletben kiszabott büntetést is felülbírálta.
- [24] A védő fellebbezését szintén a korábbi Be. hatálya alatt nyújtotta be, de nem az ellentétes döntést támadta, így az nem illeszkedik a Be. 615. § (3) bekezdésének keretei közé. Ezért a védő másodfellebbezése törvényben kizárt, és annak kapcsán a Be. 870. § (3) bekezdésében szabályozott átmeneti rendelkezése alkalmazandó. Ugyanakkor felvetette, hogy erre kihatással lehet az is, hogy a másodfokú ítélet ellen az ügyészség is fellebbezést jelentett be. Ez pedig a Kúria előtt megnyitotta azt a lehetőséget, hogy az ítéletnek a védői fellebbezéssel érintett rendelkezéseit és részeit is felülvizsgálja. Ezért ebben a speciális esetben, kifejezetten arra tekintettel, hogy a védő még a korábbi Be. szerint jelentette be fellebbezését, a Kúria juthat olyan álláspontra is, hogy a védői fellebbezést is elbírálja. Erre az esetre a védői fellebbezést alaptalannak tartotta.
- [25] A vádlott fellebbezése kapcsán az ügyészség fenntartotta azt az álláspontját, miszerint - tekintettel arra, hogy azt már az új Be. hatálya alatt jelentette be a vádlott - az átmeneti rendelkezések nem alkalmazhatók, ezért a fellebbezést el kell utasítani.
- [26] Az ügy érdemében a Legfőbb Ügyészség arra az álláspontra helyezkedett, hogy az eljáró bíróságok a perrendi szabályokat betartották, a megállapított tényállás megalapozott. Az elsőfokú bíróság által alkalmazott téves minősítést a másodfokú bíróság korrigálta, a rendbeliség megállapítása is helyes, csupán a minősítések jogi indokolásban egyes cselekmények megjelölése elmaradt, illetve pontatlan.
- [27] A az 1. és 2. számú sértettek sérelmére elkövetett cselekmények vonatkozásában tévedett a másodfokú bíróság, ezekben az esetekben is a vádlott bűnösségének megállapítása lett volna indokolt. Kétségtől ezen esetekben a vádlott nagyobb összegű pénzt juttatott vissza a sértetteknek, mint amennyit befizettek, azonban a tényállásban semmi nem utal arra, hogy a vádlott szándéka más lett volna, mint a többi esetben; azaz ugyanúgy csalási szándék vezette.
- [28] Minderre tekintettel a Legfőbb Ügyészség azt indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú ítéletet változtassa meg, a vádlottat mondja ki bűnösnek további 2 rendeli csalás büntetésében, és a szabadságvesztés tartamát - a bűnösségi kör bővülésére is tekintettel - emelje fel; egyebekben azonban hagyja helyben azt.
- [29] A vádlott védője ismertette védenccé beadványát. Ebben megismételte korábbi védekezését, és a teljes felmentését kérte (a beadvány a nyilvános ülés tartama alatt eredetben is megérkezett a Kúriához).
- [30] Felmentést célzó fellebbezését a védő is változatlanul fenntartotta. Másodlagosan ugyancsak fenntartotta fellebbezését a büntetés enyhítését célzó részében is, míg harmadlagosan - az ügyész súlyosításra irányuló fellebbezése kapcsán - a másodfokú ítélet helybenhagyására tett indítványt. Álláspontja szerint a korábbi Be.-hez képest az új Be. harmadfokú eljárásra vonatkozó szabályai a felmentés és a büntetés enyhítése tekintetében érdemben nem változtak.
- [31] A védői okfejtés szerint a megállapított tényállásból az első- és a másodfokú bíróság is helytelen

jogi következtetést vont le, mert a vádlott sem piramisjáték szervezését, sem csalást nem követett el. A sértettek tisztában voltak a jogaikkal és kötelezettségeikkel, használhatták a vádlott által létrehozott honlapot, hirdettek rajta. Nem lehetett kétséget kizáróan megállapítani, hogy a vádlott már a szerződések megkötésekor tudta, hogy nem akarja, vagy nem lesz képes az általa vállaltakat. A tényleges szolgáltatás megkezdődött, történtek jutalékkifizetések is, a vádlott és a sértettek között volt együttműködés és tájékoztatás is.

- [32] Önmagában az, hogy a vádlott nem tett eleget valamennyi sértettnél a vállalt kötelezettségeknek, nem elegendő a bűncselekmény megállapításához. A másodfokú bíróság következetes álláspontot foglalt el abban, hogy voltak kármegtérülések, és voltak olyan sértettek, akiknek az esetében nem is volt károkozás, mert több pénzt kaptak vissza, mint amennyit befizettek. A többiek esetében is vizsgálni kell, hogy milyen jellegű károkozás történt, azonban - a védői álláspont szerint - az csak polgári jogvita körébe tartozik, a bűncselekmény szintjét nem éri el.
- [33] A Legfőbb Ügyészség képviselője viszontválaszában ismét hangsúlyozta, miszerint - másodlagos álláspontjuk szerint - kizárólag arra tekintettel lehet joghatályos a védői fellebbezés, hogy azt még a korábbi Be. hatálya alatt jelentették be, és az ügyben van egy ügyési fellebbezés is, ami eredményre vezethet, és ebben az esetben megnyitja a lehetőségét annak, hogy az ítélet további részeit is vizsgálja a Kúria. Ekként pedig a védői fellebbezés tartalmilag elbírálgatható lesz. A jelenleg hatályos Be. hatálya alatt bejelentett fellebbezés tekintetében azonban nem lehet a törvény átmeneti rendelkezéseit alkalmazni.

IV.

- [34] Az ügyészség által a vádlott terhére bejelentett másodfellebbezés alapos, a védő fellebbezése alaptalan, míg a vádlott fellebbezése törvényben kizárt.
- [35] A Kúria mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a bejelentett fellebbezések alapján helye van-e harmadfokú eljárásnak, és igenlő esetben azok milyen terjedelemben nyitják meg a Kúria felülbírálati és döntési jogkörét.
- [36] A másodfellebbezés törvényi előfeltétele a bűnösség kérdésében való eltérés az első- és másodfokú ítélet között. E körben a törvényi szabályozás nem változott; így rendelkezett mind a másodfokú ítélet meghozatalakor hatályos korábbi Be. 386. § (1) bekezdés a)-c) pontja, mind a jelenleg hatályos Be. 615. § (1) bekezdése és (2) bekezdés a)-c) pontja.
- [37] Jelen ügyben a másodfellebbezésnek a korábbi Be. 386. § (1) bekezdés c) pontjában írt, és a Be. 615. § (2) bekezdés b) pontjában írtaknak is megfelelő feltétele teljesült; a vádlottat a másodfokú bíróság 4 rendbeli csalás büntette és 1 rendbeli csalás vétsége miatt emelt vád alól felmentette. Kétségtelen, hogy az elsőfokú bíróság nem a befizetők sérelmére elkövetett csalás, hanem - ugyanazon magatartás kapcsán - a befizetőket érintő piramisjáték szervezése, valamint a cselekményhez felhasznált jogi személyek sérelmére elkövetett sikkasztás miatt állapította meg a vádlott bűnösségét. Ez azonban nem változtat azon, hogy ugyanazon magatartásra mondta azt az elsőfokú bíróság, hogy az bűn, a másodfokú bíróság pedig azt, hogy nem az. Ezért a másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy ítélete ellen fellebbezésnek helye van, és ez a joghelyzet nem változott a Be. hatályba lépésével sem.
- [38] A másodfokú ítélet kihirdetésekor hatályos korábbi Be. a másodfellebbezést további feltételhez nem kötötte. Az ügyészség és a védő tehát 2018. július 1. napját megelőzően kétségekívül joghatályos fellebbezést nyújtott be.
- [39] A hatályos Be. 868. § (1) bekezdése szerint a törvény rendelkezéseit - a Be. 868-876. §-ban meghatározott, jelen ügyben közömbös eltérésekkel - a hatályba lépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell. Ebből következően a Kúriának vizsgálnia kellett, hogy a korábbi Be. hatálya alatt bejelentett fellebbezések a jelenleg hatályos Be. rendelkezéseinek is megfelelnek-e.

- [40] A 2018. július 1. napján hatályba lépett Be. 615. § (3) bekezdés a) és b) pontja szerint a másodfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezés sérelmezheti
- az ellentétes döntést, illetve
 - kizárólag a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezését vagy részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett.
- [41] A hivatkozott törvényhely (5) bekezdése szerint a másodfokú bíróság ítéletének a (3) bekezdésben meghatározottakon kívüli rendelkezése, illetve része ellen nincs helye fellebbezésnek.
- [42] E rendelkezésekkel összevetve az ügyészség másodfellebbezése kétségek nélkül jelenleg is joghatályos, mert a 2 rendbeli csalás büntette (tényállás 2. és 8. pontja) tekintetében a vádlottnak az elsőfokú elítélés ellenében történő felmentését, és ezzel összefüggésben a kiszabott büntetés mértékét sérelmező fellebbezés egyértelműen az ellentétes döntést (beleértve az azzal összefüggésben felülbírált ítéleti részeket, így a büntetés kiszabását is) támadja.
- [43] A védő fellebbezését - ugyancsak egyértelműen megjelölve - elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés érdekében jelentette be; azt írásban is ennek megfelelően indokolta, és a harmadfokú bíróság nyilvános ülésén is egyező tartalommal tartotta fenn.
- [44] A védői fellebbezés elsődleges iránya - felmentés a mindkét eljárási fokon egyezően megítélt, marasztaló rendelkezések kapcsán is - nyilvánvalóan nem felel meg a Be. 615. § (3) bekezdésének, és ellentétben áll az annak (5) bekezdésében foglaltakkal. Ilyen esetre a törvény egyértelmű szabályozást tartalmaz. A Be. 870. § (3) bekezdése szerint ugyanis - egyebek mellett - a korábbi jogszabály alapján előterjesztett fellebbezés elbírálását e törvény hatálybalépése után a bíróság mellőzi, és erről az előterjesztőt tájékoztatja, ha e törvény alapján nincs helye fellebbezés előterjesztésének.
- [45] E rendelkezés alkalmazása nem mellőzhető arra tekintettel, hogy a jognyilatkozat megtételére még a korábbi Be. hatálya alatt került; a fent hivatkozott átmeneti rendelkezés éppen erre az esetre vonatkozik. Az a tény pedig, hogy az ügyészség jelenleg is joghatályosnak minősülő fellebbezést terjesztett elő az ítélet ellen, megnyitja ugyan a felülbírálat lehetőségét az ellentétes döntés tekintetében a Be. 618. § (1) bekezdésében írt körben, a további felülbírálat lehetősége azonban - a hivatkozott törvényhely (3) bekezdése szerint - csak a joghatályos fellebbezése sikere esetén, és csak a Be. 590. § (3) bekezdés a)-c) pontjában írtak tekintetében - azaz korlátozott körben - nyílik meg.
- [46] Ez a felülbírálat így tehát egyrészt feltételes, másrészt még a feltétel megvalósulása esetén is korlátozott, mert az ítéletnek az ellentétes döntésen kívüli felülbírált részei tekintetében a tényállás megalapozottságára nem terjed ki. Ezért az még megvalósulása esetén sem azt jelenti, hogy a védői fellebbezés kerülne elbírálásra.
- [47] A vádlotti és védői - egyazon oldalon állók által, egy irányba bejelentett - fellebbezések sem kezelhetők külön, és jogi értékelésük sem lehet eltérő. Amennyiben ezek a fellebbezések az elbíráláskor nem felelnek meg a Be. 615. § (3) és (5) bekezdésében foglaltaknak, a különböző törvények hatálya alatti bejelentésnek csupán annyi joghatása van, hogy a korábbi törvény alapján még joghatályos fellebbezés tekintetében az átmeneti rendelkezés [Be. 870. § (3) bekezdés], míg a tárgya alapján már a bejelentésekor is törvényben kizárt jogorvoslat tekintetében a fellebbezés elutasítására vonatkozó szabályok alkalmazandók.
- [48] Jelen ügyben azonban a védő fellebbezését nem csak a vádlott további felmentése, hanem a büntetés enyhítése érdekében is bejelentette, és utóbbi tartalommal is végig fenntartotta.
- [49] A büntetéskiszabás a bűnösség terjedelmével nyilvánvalóan összefüggésben áll. Ezért, amennyiben a bűnösség terjedelme a másodfokú ítéletben eltérő az elsőfokú ügyszöveg határozathoz képest, akkor az ellentétes döntéssel szükségképpen összefüggésben áll az is, hogy a másodfokú bíróság a bűnösségi kör változása ellenére miért nem változtatta meg, vagy - más esetben - miért az adott irányban és mértékben változtatta meg az elsőfokú bíróság által alkalmazott joghátrányt. Ezért ilyen esetben a büntetés szükségképpen - még érintetlenül hagyása esetén is - a másodfokú bíróság

ítéletének olyan része, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatára eredményezett.

- [50] Következésképp a büntetés enyhítése érdekében bejelentett védői fellebbezés megfelel a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontjában írtaknak, ekként az joghatályos, és az elbírálását nem kellett mellőzni.
- [51] A vádlott fellebbezését már 2018. július 1. napját követően, „kizárólag teljes felmentése érdekében” terjesztette elő. Így az - mivel kizárólag a mindkét eljárási fokon egyezően megítélt ítéleti részeket és rendelkezéseket támadta - már a bejelentésekor sem felelt meg a Be. 615. § (3) bekezdésében írtaknak, és ellentétben állt az említett törvényhely (5) bekezdésében foglaltakkal.
- [52] A joghatályos ügyészi és védői fellebbezés alapján a Kúria - első körben - a Be. 618. § (1) és (2) bekezdése szerinti terjedelemben bírálta felül a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző első- és másodfokú eljárást.
- [53] A felülbírálat tárgya értelemszerűen és főszabályként először az eljárási szabályok - azon belül a feltétlen, majd az ún. relatív hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabályok - megtartása, ezt követően pedig a tényállás megalapozottsága.
- [54] Rendes jogorvoslat (így harmadfokú felülbírálat) esetében azonban az eljárási szabályok megtartásának vizsgálatát egy vonatkozásban megelőzi a tényállás megalapozottságának vizsgálata.
- [55] Az indokolási kötelezettség teljesítése ugyanis nyilvánvalóan a megalapozott, illetve megalapozottá vált tényállás tekintetében vizsgálható (felülvizsgálati eljárásban mindez közömbös, mivel a tényállás megalapozottságának kérdése érinthetetlen).
- [56] Mindezek előrebocsátásával (és sorrendjében) a Kúria a felülbírálat során nem észlelt olyan - a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti - eljárási szabálysértést, amely feltétlen hatályon kívül helyezési okot képez, az ügy érdemi elbírálását kizárja (ilyenre egyébként a felek sem hivatkoztak).
- [57] Az első- és a másodfokú bíróság az eljárást a perjogi szabályokat betartva folytatta le.
- [58] A felülbírálat ezt követő szempontja, hogy a másodfokú ítélet tényállásának a fellebbezéssel érintett része - azaz a 2. és a 8. tényállási pont - megalapozott-e. Ezt sem a vád, sem a védelem nem vitatta.
- [59] E két tényállási pont tekintetében a Kúria a Be. 619. § (3) bekezdése alapján, helyes ténybeli következtetés útján a tényállást annyiban helyesbíti, hogy mellőzi annak rögzítését, miszerint nem állapítható meg, hogy a sértetteknek kára keletkezett. A mellőzött ténymegállapítás ellentétben állt a másodfokú ítélet 7. oldal utolsó, és 8. oldal első bekezdésében szereplő azon tényállás-kiegészítéssel, melyben a másodfokú bíróság megállapította, hogy a vádlott minden általa kidolgozott szerződéstípus esetén kecsegtető jövedelemszerzési lehetőséget, illetőleg befektetések során kiemelkedő hozamot ígért, s ezzel a magatartásával a sértetteket megtevesztette, és a sértettek által befizetett összeggel egyező mértékű kárt okozott.
- [60] A másodfokú bíróság ezen ténymegállapítása - kifejezett megszorítás hiányában - valamennyi olyan tényállási pontra vonatkozott, melyekben a sértettek befizetésekkel eszközöltek; így tehát a 2. és a 8. tényállási pontra is. E cselekmények tekintetében tehát helyesen az állapítható meg, hogy a vádlotti visszafizetések folytán az azokkal okozott kár megtérült; a harmadfokú bíróság a tényállást ekként helyesbíti.
- [61] A másodfokú bíróság által ítélezésének alapjául elfogadott tényállás a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében így már megalapozott, és ezért az a harmadfokú eljárásban is irányadó volt [Be. 619. § (1) bekezdés].
- [62] E tényállás alapján a 2. és a 8. tényállási pont tekintetében a másodfokú bíróság tévesen vont következtetést a vádlott bűnösségének hiányára.
- [63] A Btk. 373. § (1) bekezdésében foglalt csalás bűncselekményét az követi el, aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz.
- [64] A megállapított tényállás tehát a 2. és 8. tényállási pontok tekintetében is rögzíti a vádlott jogtalan haszonszerzési célzatát, valamint az ennek érdekében való tévedésbe ejtést. A csalás törvényi tényállási elemei közül a másodfokú bíróság álláspontja szerint is csak a kár keletkezése hiányzott.

Ez azt jelentette volna, hogy a vádlott maradéktalanul kifejtette a törvényben megkívánt célzatos elkövetési magatartást, csak - az ugyancsak törvényi tényállási elemet képező - eredmény maradt el.

- [65] A Btk. 10. § (1) bekezdése szerint kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdi, de nem fejezi be. Ezért ebben az esetben a másodfokú bíróságnak - saját álláspontjához képest - felmentés helyett csalás kísérletében kellett volna az említett tényállási pontok kapcsán a vádlott bűnösségét megállapítania.
- [66] Jelen ügyben azonban arról van szó, hogy a vádlott általi megtévesztés eredményeképp a 2. és 8. tényállási pontban érintett sértettek is befizetéseket teljesítettek, melyekért az ígért ellenszolgáltatásban - a vádlott előzetes szándékának megfelelően - nem részesültek. A károkozás - mint a csalás szükséges tényállási eleme - már ekkor megvalósult, mert a sértettek a valótlan hozamokkal való kezegetés (megtévesztés) hiányában a befizetéseket sem teljesítették volna (BH 2015.29.). A befizetett (sőt azon túlmenő) összegek évekkel későbbi visszafizetése a kár megtérítését jelenti, ami a bűnösség megállapítását nem érinti.
- [67] A másodfokú bíróság ezzel ellentétes álláspontja következetlen is, mert a 63. tényállási pontban a vádlott ugyancsak magasabb összeget térített vissza a sértettnek, mint amennyit a sértett a megtévesztés eredményeképpen korábban a vádlottnak kifizetett. Ennek ellenére a másodfokú bíróság - egyébként helyesen - a vádlott bűnösségét e tényállási pont kapcsán megállapította. Ugyanígy számos más tényállási pontban a vádlott fizetett vissza kisebb-nagyobb összegeket a sértetteknek; a másodfokú bíróságnak a 2. és 8. tényállási pontra vonatkozó álláspontja alapján e cselekmények tekintetében is csupán a vissza nem fizetett különbözet tekintetében kellett volna a vádlott bűnösségét megállapítania; ami azonban nyilvánvalóan téves lett volna (BH 2013.265.).
- [68] A megalapozott tényállás alapján tehát a 2. és a 8. tényállási tekintetében is kizárólag a vádlott bűnösségére vonható következtetés.
- [69] Következésképp az ügyészi fellebbezés az ellentétes döntés tekintetében alapos. Ez pedig azt jelenti, hogy a Be. 618. § (3) bekezdés a) pontja alapján a Kúria felülbírálati jogköre a Be. 590. § (5) bekezdés a)-c) pontjában foglaltak tekintetében megnyílt a fellebbezéssel nem érintett cselekmények tekintetében is.
- [70] Ez alól kivétel a tényállás 78., 80. és 91. pontja, mert a Be. 618. § (4) bekezdése értelmében nem bírálható felül az ítéletnek az a felmentő rendelkezése, amely ellen nem fellebbeztek. Ekként az említett három tényállási pontra vonatkozó - 2 rendbeli, a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző, és (2) bekezdés bc) pontjára figyelemmel a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő csalás büntette, valamint 1 rendbeli, a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pont bc) alpontja szerint minősülő csalás vétsége miatti - felmentő rendelkezés a Be. 457. § (1) bekezdés második mondatára, és a Be. 458. § (2) bekezdés c) pontjára tekintettel már akkor jogerőre emelkedett, amikor a másodfokú ítélet elleni fellebbezés határideje valamennyi jogosulttal szemben az e rendelkezéseket támadó fellebbezés bejelentése nélkül eltelt.
- [71] A további (1., 3-7., 9-77., 79., 81-90., és 92-97.) tényállási pontok vonatkozásában a felülbírálat jogalapja a Be. 618. § (3) bekezdés a) pontja, illetve - a védői fellebbezés joghatályos része alapján - a Be. 617. §-ára tekintettel a Be. 590. § (3) bekezdése. Mindkét rendelkezésből az következik, hogy a harmadfokú bíróság a Be. 590. § (5) bekezdés a)-c) pontja alapján e cselekmények tekintetében
- az elsőfokú bírósági eljárást és ennek során vizsgálja azon eljárási szabályok megtartását, amelyek megsértése esetén a Be. 607. § (1) bekezdése, valamint a Be. 608. § (1) bekezdése alapján az ítéletet hatályon kívül kell helyezni,
 - a bűnösség megállapítására vonatkozó rendelkezést, ha a terheltet fel kell menteni, vagy vele szemben az eljárást meg kell szüntetni, továbbá
 - a bűncselekmény minősítésére vonatkozó rendelkezést bírálható felül.
- [72] Következésképp a harmadfokú felülbírálat e részében irányadó a másodfokú bíróság által ítélezésének alapjául elfogadott tényállás, a harmadfokú bíróság e körben a Be. 619. § (3)

bekezdésében a kifejezetten a fellebbezéssel érintett ellentétes döntés tekintetében fennálló megalapozatlanság kiküszöbölésére biztosított eszközökkel sem élhet.

- [73] A Kúria korábban következetes gyakorlatot alakított ki abban a vonatkozásban, hogy felülvizsgálati eljárásban - amelynek során a felülbírálandó jogkövetkeztetések alapjául szolgáló ténymegállapítások kiegészítésre, helyesbítésére nincs módja - a tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolása bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős (BH 2006.392.), azaz a felülbírálat során ebbe bele kell érteni - az ítéletszerkesztési hibából - a határozat indokolásának más részében rögzített tényeket is (BH 2016.163.III., BH 2005.89.II.).
- [74] A vázolt perjogi helyzetben a harmadfokú bíróság a fellebbezéssel nem érintett cselekmények tekintetében ugyancsak nem egészítheti ki a másodfokú bíróság által ítélezésének alapjául elfogadott tényállást, ezért a fentiekben kifejtetteket ebben az esetben is irányadónak kell tekinteni.
- [75] Erre tekintettel a Kúria a 83. tényállási pont részének tekintette azt az elsőfokú ítélet 7. oldal negyedik bekezdésében írt ténymegállapítást is, miszerint a hálózatépítői szerződés alapján a szerződő félnek 6.000 forint befizetési kötelezettsége keletkezett. Ebből állapítható meg, hogy a vádlott nem csupán a sértettnek a szerződés alapján járó munkadíját nem fizette ki (amit a másodfokú bíróság a 78., 80. és 91. tényállási pontok kapcsán sem tekintett bűncselekménynek), hanem e cselekmény során is - az említett, szabálysértési értékhatárt meg nem haladó összeg megszerzésére irányuló - jogtalan haszonszerzési szándék vezette; erre tekintettel helyes a bűnösség megállapítása, és a csalás vétsége kísérletekénti minősítés is.
- [76] A Kúria megállapította, hogy a Győri Ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított, és a másodfokú bíróság által kiegészített tényállás alapján valamennyi további, fellebbezéssel nem érintett cselekmény tekintetében is helyesen vont következtetést a vádlott bűnösségére, és cselekményeit helyesen minősítette.
- [77] A piramisjáték szervezése az államnak egyrészt a pénzügyi szolgáltatás nyújtására, másrészt a szerencsejáték szervezésére vonatkozó szabályozását, monopóliumát sérti; a játék résztvevői a cselekménynek nem sértettjei. Az ún. multi-level marketing, mint gazdasági forma sem feltétlenül csalás, és ismert a gyakorlatból az ún. „kétoldalú teljesítés” is, amikor az arra kötelezettséget vállaló az általa kapott anyagi szolgáltatásból teljesít harmadik fél részére. Ha azonban a szerződés alapján teljesítést vállaló pontosan tudja, hogy nem fogja megszerezni az általa nyújtandó szolgáltatás alapját, akkor pontosan tudja azt is, hogy nem fog tudni, s következőképpen nem is akar teljesíteni. Ilyenkor tehát a teljesítés ígéretével valójában megtéveszti - jogtalan haszonszerzés érdekében - a vele szerződőt.
- [78] Jelen esetben a vádlott biztosan tudta, hogy a rendszerben a tagok befizetésén kívül semmiféle bevétel nem képződik; önmagában a hirdetési lehetőség biztosítása (különösen az internet bárki számára nyitva álló felületein) nem jövedelemképző tevékenység. Ugyanakkor - ahogy azt az elsőfokú bíróság ítélete 13. oldalán, a másodfokú bíróság által mellőzött táblázatot követően tényállásában is rögzítette - a vádlott még a sértetti befizetések túlnyomó részét is az általa létrehozott rendszertől függetlenül, kizárólag saját személyes céljaira fordította; ekként nemhogy a vállalt hozamok biztosítására, de még a befizetett pénzeszegek visszaosztására sem volt sem esélye, sem szándéka.
- [79] Jelen esetben tehát a vádlottnak nem a piramisjáték szervezése, illetve ezen belül az róható fel, hogy a piramisjáték a meghirdetett feltételekkel nem jött létre, hanem az, hogy erre hivatkozással pénzt csalt ki, a teljesítés szándéka nélkül.
- [80] A másodfokú bíróság tehát törvényesen minősítette a vádlott cselekményeit csalásnak, a rendbeliség megállapítása is helyes, csupán az annak alapjául szolgáló cselekmények felsorolása (másodfokú ítélet 31. oldal második bekezdés) kissé pontatlan. Ezért a Kúria a vádlott enyhébben minősülő csalás büntetteként értékelt cselekményei között feltünteteti a 9. tényállási pontot is. Ezzel lesz az ekként minősülő cselekmények száma 58 rendbeli, és ez egészül ki a harmadfokú bíróság által a

vádlott terhére rótt további 2 rendbeli csalás büntetével (2. és 8. tényállási pont). A csalás vétségeként minősített cselekmények között pedig a másodfokú bíróság által feltüntetett 89. tényállási pontot 88.-ra javítja ki.

- [81] A másodfokú bíróság a minősítések során csupán annyiban tévedett, hogy tévesen minősítette a vádlott cselekményeinek egy részét folytatólagosan elkövetettnek. A Btk. 6. § (2) bekezdése szerint folytatólagosan elkövetett bűncselekmény az, ha az elkövető ugyanolyan bűncselekményt, egységes elhatározással, azonos sértett sérelmére, rövid időközönként, többször követ el. A folytatólagos bűncselekmény egyes rész-cselekményeinek tehát önmagában is bűncselekményt kell megvalósítania; ekként a csalás nem minősül folytatólagosan elkövetettnek, ha a sértett egyszeri megtévesztés hatására több részletben (vagy több alkalommal is) teljesít (BH 2003.47.).
- [82] Jelen ügyben ez vonatkozik azon tényállási pontokra, is ahol a vádlott a sértetti házaspár tagjaival külön-külön kötött szerződéseket, majd azok alapján a közös vagyonukból teljesítettek befizetéseket (6. és 11. tényállási pont). A csalás törvényi tényállása ezekben az esetekben is csak egyszer valósult meg, amikor mindkét házastárs egyszeri tévedésbe ejtését követően a közös vagyonból történt - akár többszöri - teljesítés.
- [83] Következésképp a vádlott terhére rótt valamennyi bűncselekmény természetes egység.
- [84] Az első- és a másodfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket helyesen ismerte fel, és súlyuknak megfelelően értékelte. A harmadfokú eljárásban a vádlott bűnösségi köre némileg bővült, azonban a rendkívül jelentős időmúlásra tekintettel a Kúria a büntetés súlyosítására már nem látott okot; a büntetés enyhítésére ugyanakkor - elsősorban a kettőt jóval meghaladó halmazatra tekintettel - ugyancsak nem látott lehetőséget.
- [85] Az irányadó tényállás szerint a vádlott cselekményeivel összesen 14.912.817 forint kárt okozott, amiből 2.196.828 forintot térített meg (azon cselekményeknél, ahol a vádlott többet fizetett vissza a sértetteknek, mint amennyit azok befizettek, értelemszerűen az okozott teljes kár tekinthető megtérítettnek). A másodfokú bíróság ítéletében 9.010.597 forint polgári jogi igény megítéléséről rendelkezett érdemben, így ezen összeg - ahogy azt a másodfokú bíróság is helyesen megállapította - ugyancsak nem lehet vagyonek Kobzása alapja [69/2008. BK vélemény II/1. pont]. A vádlott gazdagodásaként fennmaradó különbözet azonban így helyesen 3.705.397 forint.
- [86] A fentiekre tekintettel a Kúria a másodfokú ítéletet megváltoztatva a vádlottat bűnösnek mondta ki további 2 rendbeli csalás büntetésében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont és (3) bekezdés b) pont; tényállás 2. és 8. pontja].
- [87] A vádlott valamennyi - a másodfokú bíróság által folytatólagosan elkövetettként minősített - cselekményének ekkénti minősítés mellőzte, a vagyonek Kobzása összegét pedig helyesbítette.
- [88] A vádlott fellebbezését a Be. 617. §-ára való utalással, a Be. 588. § (1) bekezdés első mondat első fordulata és a Be. 597. § (1) bekezdése alapján elutasította.
- [89] A hatályos Be. - a korábbi szabályozással ellentétben - nem tartalmaz a vádlottat a megismételt eljárás költségének viselése alól általában mentesítő szabályt [korábbi Be. 403. § (5) bekezdés]. Ebben a vonatkozásban - adott esetben - a Be. 574. § (3) bekezdés első fordulata alkalmazható, miszerint a vádlottat nem lehet kötelezni annak a bűnügyi költségnek a viselésére, amely - nem az ő mulasztása folytán - szükségtelenül merült fel.
- [90] A harmadfokú eljárás - amire az alapeljárásban nem került sor - költsége azonban nem tekinthető szükségtelennek, ezért annak viselésére a Be. 574. § (1) bekezdése alapján a bűnösnek kimondott vádlottat kötelezte a Kúria.

V.

- [91] Mindezek alapján a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét a Be. 624. § (1) bekezdése alapján részben - a korábban írtak szerint - megváltoztatta; a változtatással nem érintett ítéleti rendelkezéseket pedig a Be. 623. §-a alapján helyben hagyta.

Budapest, 2018. november 27.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Székely Ákos s.k. bíró

A Győri Ítéltábla Bf.II.18/2018/12. számú ítélete a Kúria Bhar.III.1.321/2018/6. számú ítéletében foglalt változtatással 2018. november 27. napján jogerős.

. Márki Zoltán s.k.
a tanács elnöke

Kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző